

ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਾਈਮਰ
PANJABI PRIMER

Scientificallly-designed for easy learning

By: Dr. Gurbakhsh Singh

Canadian Sikh Study and Teaching Society
P.O. Box 60153, Vancouver, B.C., Canada V5W 4B5

Publisher:
Canadian Sikh Study and Teaching Society
P.O. Box 60153
Vancouver, B.C.
Canada
V5W 4B5

Canadian Cataloguing in Publication Data

Singh, Gurbakhsh, 1927-
Panjabi Primer

ISBN 0-9694092-9-X

1. Panjabi language -- Textbooks for second language learners -- English speakers. I.
Canadian Sikh Study & Teaching Society. II Title.

PK2633.S36 1995   491'.4282421   C95-910254-X

DEDICATED
TO

Those who promote the Panjabi language and culture.

Table of Contents

Panjabi for fast learners.....	1
Lesson I.....	3
Lesson II.....	7
Lesson III.....	11
Lesson IV.....	16
Lesson V.....	18
Lesson VI.....	20
Lesson VII	23
Lesson VIII	32
Vocabulary	36
Life and Relations	37
Calender	39
House	40
Food	41
School	42
Weather	43

Publisher's Note:

The Panjabi language is rapidly being recognised by the North American people as one of the most modern languages of the world. Keeping in mind the increased demand for learning the Panjabi language, this Panjabi Primer is scientifically designed after a long period of practical experiments with the North American youth.

Originally the Panjabi Primer was published by the Sikh Education & Research Centre of Windsor, Ontario, Canada, but the stocks were sold out in a short period of time. Now, a thoroughly revised 2nd edition is hereby published by the Canadian Sikh Study and Teaching Society.

The Society is highly indebted to Dr. Gurbakhsh Singh (former professor and Dean, Panjab Agriculture University, Ludhiana, India), who has prepared this book with tremendous dedication and hard work. Through advanced techniques the author has made learning Panjabi language an easy task. We hope this book would be a great asset to the students and the teachers of the Panjabi language.

PANJABI FOR FAST LEARNERS

Panjabi is the language of the native people of Panjab, a land of five(panj) rivers in northwestern India. The script was improved and popularized by the Sikh Gurus. It was adopted by them to write Gurbani hymns, hence it became known as Gurmukhi. As the Gurmukhi script is used to write Panjabi only, the word Panjabi has also come to mean Gurmukhi. When we actually speak of learning Gurmukhi, more often we say Panjabi. Thus, Gurmukhi and Panjabi became synonymous.

This is a SCIENTIFICALLY-DESIGNED PANJABI PRIMER (Revised Edition) for fast learners. It has been prepared primarily for those people, who can read English and are 10 years or older. Younger people may find this is very helpful for learning to read Gurmukhi. It is based on the conversion method of learning Panjabi. According to this method, one learns to convert the Panjabi alphabet and vowels into corresponding English forms, the use of which the student already knows. It, therefore, enables a person to read Panjabi in about two weeks time. Learning by this technique becomes interesting because one starts reading and writing words the very first day. This is another reason that the trainees can learn reading Panjabi very quickly by this method.

Every language has its own set of consonants and its own method of assigning vowels to them. The Gurmukhi alphabet has 35 letters and 5 sets of vowels. Some consonants and vowels are unique to a particular language and may not be present in others. As of interest, Gurmukhi has about a dozen more consonants than English. To indicate the sound of many of these additional consonants, "h" is used as suffix to the English consonant. Two Panjabi consonants "ੜ" and "ੲ" have no parallel in English. We use the harder forms "t" and "d" to represent them, as in the name Gurdit Singh. The consonant "ਠ" is also unique to Panjabi and is represented by "rh" or "d".

English has three more sounds for "j" and they are represented by "z", "ge" and "ise". In Panjabi only one consonant "ਜ" was used for all these sounds. Later on to represent "z" sound, a dot was

placed below it "ਙ". This was necessitated to write the Persian and Arabic words which were adopted by the Panjabi people because of the influence of the ruling class. There are five consonants with a dot at the bottom. They have not been used in the Guru Granth Sahib as these additions in the script were adopted after its compilation. The tenth Guru, however, used them lavishly in his compositions.

The Panjabi script is simple and easy to understand because it has very definite rules of pronunciation. For those who know English, learning Panjabi is very easy. Observe the similarity of vowels, but differences in the pronunciation of the sets of following words:

a. Boot, Foot   b. Sir, Sit   c. But, Put

In Panjabi (Gurmukhi) there is no such variation or ambiguity in pronouncing Panjabi words. One letter has only one sound and for one sound, there is only one letter. If you already know English and have decided to learn Gurmukhi, you will find it quite easy. A person who spends one hour a day to understand Panjabi and another hour to practice it, can start reading Panjabi in about two weeks time.

The study of Part II will enable any person to read Panjabi newspapers and books in a couple of weeks. One can improve one's proficiency in it by reading books and by writing essays and stories in Panjabi regularly. Along with this, the study of idioms, phrases and grammar can be of great help to write in Panjabi or translate English into Panjabi and vice versa.

To make the learning interesting and easy for the youth, only four to six consonants and one set of vowels are introduced at a time. Further, short words with just two letters were chosen for a quick and better understanding of consonant and vowel sounds. The repetition of the same letter in multiple combinations is planned to help the student to correlate the shape and the sound of the letters with ease.

For fast and easy learning of Panjabi, be regular and carefully follow the directions.

LESSON 1

BIHARI AND SIHARI ਬਿਹਾਰੀ ਸਿਹਾਰੀ

BIHARI ੀ
"ee" as in seen

SIHARI ਿ
"i" as in sin

A. Here are six Panjabi letters easy to remember:

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION(for recording memory)
H	ਹ	Haha. The Hook shape of the letter connects it with the sound H.
R	ਰ	Rara. Close the bottom gap of ਚ.
N	ਨ	Nanna. Being similar to an outline of the Nose, it brings the image of N.

Before proceeding further, take a couple of minutes to write these letters in your notebook.

ਹ ਰ ਨ

You may pronounce them as "ha", "ra" and "na" if convenient. Read them twice, backwards and forwards, to relate in your mind their shapes with their sounds. When you can identify these letters, proceed with the next three, they are equally easy.

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION (for recording in memory)
M	ਮ	Mamma. Two standing lines connected in the middle.
S	ਸ	Sassa. S for stop. Stop the top of ਮ to make it ਸ
T	ਟ	Tainka. Try, it is a mirror image of number 5.

Write these letters and read them three or four times to memorize them.

B. Vowels: BIHARI and SIHARI

This candy cane-like vowel produces the sound of "ee" when it comes after the letter, i. e. it is on the right side of the letter. It is called "BIHARI". You may, to begin with, name it *candy-cane right*.

When it is on the left side of the letter, it sounds like "i" and is called "SIHARI". You may, to begin with, name it *candy-cane left*.

It may be noted that in both cases, the head of the vowel faces the letter to which it is assigned.

Here are some examples:

1. BIHARI	Pronunciation
"See" ਸੀ	Sassay Noon Bihari. See
"Tea" ਟੀ	Tainkay Noon Bihari. Tea
"Nee" ਨੀ	Nannay Noon Bihari. Nee
"He" ਹੀ	Hahay Noon Bihari. He
"Re" ਰੀ	Raray Noon Bihari. Re
"Me" ਮੀ	Mammay Noon Bihari. Me

Now it is easy for you to read words involving these six consonants and the vowel BIHARI (*cand-cane right*).

1. Heat	ਹੀਟ	7. Meat	ਮੀਟ
2. Ream	ਰੀਮ	8. Seat	ਸੀਟ
3. Neat	ਨੀਟ	9. Seen	ਸੀਨ
4. Niece	ਨੀਸ	10. Seam	ਸੀਮ
5. Neem	ਨੀਮ	11. Team	ਟੀਮ
6. Mean	ਮੀਨ	12. Teen	ਟੀਨ

Before you proceed further, write the above 12 Panjabi words in your notebook and read them twice. Of course, refer to your primer whenever you need help. When you can read them fluently, proceed further.

II. SIHARI

1. Hit	ਹਿਟ	6. Miss	ਮਿਸ
2. Him	ਹਿਮ	7. Mit	ਮਿਟ
3. Rin	ਰਿਨ	8. Sit	ਸਿਟ
4. Rim	ਰਿਮ	9. Sin	ਸਿਨ
5. Nit	ਨਿਟ	10. Tin	ਟਿਨ

Try to read them up and down without looking at the English words. Write the Panjabi words in your notebook. Read all the 22 words from your notebook at least five times or till you can do it comfortably.

EXERCISE

A. Write on your notebook the following words (Panjabi only) in pairs and read them to understand the difference between the sounds of BIHARI and SIHARI. When needed, you may get assistance from the English words.

1. ਸਿਟ, ਸੀਟ	ਸਿਨ, ਸੀਨ	ਮਿਟ, ਮੀਟ
2. ਹਿਟ, ਹੀਟ	ਟਿਨ, ਟੀਨ	ਮਿਸ, ਮੀਸ
3. ਮਿਨ, ਮੀਨ	ਹਿਮ, ਹੀਮ	ਟਿਮ, ਟੀਮ
4. ਸਿਮ, ਸੀਮ	ਨਿਮ, ਨੀਮ	ਨਿਸ, ਨੀਸ
1. Sit, Seat	Sin, Seen	Mit, Meat
2. Hit, Heat	Tin, Teen	Mis, ----
3. Min, Mean	Him, ----	Tim, Team
4. ----, Seam	----, Neem	----, Niece

B. Now you are ready to practice the use of two vowels in the same word.

1. ਮੀਨ, ਮੀਨੀ	ਟੀਨ, ਟੀਨੀ	ਮਿਟ, ਮਿਟੀ
2. ਸਿਟ, ਸਿਟੀ	ਮੀਟ, ਮੀਟੀ	ਸੀਟ, ਸੀਟੀ
1. Mean, Mini	Teen, ----	Mit, ----
2. Sit, City	Meat, Meaty	Seat, ----

Write the above Panjabi words in your notebook.

On your own, you may try to write in Panjabi more such words by using one or both of the vowels. You will enjoy your freshly acquired skill of being able to write many Panjabi words. Congratulations for the first successful day. Well begun is half done. Here are some more examples.

ਨੀਰ   ਹੀਰ   ਮੀਰ   ਟੀਰ   ਸੀਰ
ਟੀਸੀ   ਸੀਸੀ   ਨੀਨੀ   ਟੀਰੀ   ਸਿਰੀ

LESSON II

LANV AND DO-LANVAN

ਲਾਂਵ - ਦੋਲਾਂਵਾਂ

LANV

DO-LANVAN

(slash)

(double-slash)

"a" as in "Rate"

"a" as in "Rat"

REVISION: Read the previous chapter to refresh your memory of the shape of the words and their sounds. Keep the English words covered.

The letters already learned are:

ਹ ਰ ਨ

ਮ ਸ ਟ

Hay ਹੈ

May ਮੇ

Ray ਰੇ

Say ਸੇ

Nay ਨੇ

Tay ਟੇ

A: NEW LETTERS

ENGLISH

PANJABI

DESCRIPTION

Ph (F)

ਫ

Phapha. Put a loop at the base of ਟ

P

ਪ

Pappa. P for pan, think of pan with handle.

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION
K	ਕ	Kakka. Very much like ਕ with leg.
D	ਡ	Dadda. The shape of 3 with loop at the bottom.

ਡੇ	ਪੇ	ਕੇ	ਫੇ
Day	Pay	Kay	---

B. Use of Vowels: Lanv, Do-Lanv

Practice reading of single and double slash words.

I. SINGLE SLASH -LANV

1. ਫੈਕ	ਟੈਕ	ਮੈਕ	ਡੈਟ	ਰੈਡ	ਮੈਡ
2. ਕੇਸ	ਮੇਸ	ਪੇਸ	ਰੇਸ	ਸੇਫ	ਫੇਸ
3. ਕੇਮ	ਨੇਮ	ਫੇਮ	ਟੇਮ	ਸੇਮ	ਸੇਨ
1. Fake	Take	Make	Date	Raid	Made
2. Case	Mace	Pace	Race	Safe	Face
3. Came	Name	Fame	Tame	Same	Sane

II. DOUBLE SLASH - DO-LANVAN

1. ਸੈਪ	ਹੈਪ	ਨੈਪ	ਕੈਪ	ਮੈਪ	ਟੈਪ
2. ਪੈਕ	ਹੈਕ	ਸੈਕ	ਡੈਮ	ਰੈਮ	ਸੈਮ
1. Sap	Hap	Nap	Cap	Map	Tap
2. Pack	Hack	Sack	Dam	Ram	Sam

C. For becoming familiar with the use of single and double slash sounds read the following pairs of words.

1. ਰੇਟ, ਰੈਟ	ਫੇਟ, ਫੈਟ	ਹੇਟ, ਹੈਟ	ਮੇਟ, ਮੈਟ
2. ਮੇਨ, ਮੈਨ	ਪੇਨ, ਪੈਨ	ਚੇਨ, ਚੈਨ	ਕੇਨ, ਕੈਨ
3. ਫੇਨ, ਫੈਨ	ਪੇਡ, ਪੈਡ	ਮੇਡ, ਮੈਡ	ਫੇਡ, ਫੈਡ
4. ਰੇਕ, ਰੈਕ	ਸੇਕ, ਸੈਕ	ਸੇਮ, ਸੈਮ	ਡੇਮ, ਡੈਮ

1. Rate, Rat	Fate, Fat	Hate, Hat	Mate, Mat
2. Main, Man	Pain, Pan	Rain, Ran	Cane, Can
3. Fain, Fan	Paid, Pad	Maid, Mad	Fade, Fad
4. Rake, Rack	Sake, Sack	Same, Sam	Dame, Dam

D. Now it would be easy for you to practice the use of SLASH on both letters.

ਮੇਰੇ ਡੇਰੇ ਨੇਰੇ ਪੇਕੇ ਮੇਕੇ ਟੇਕੇ ਪੇਟੇ ਟੇਰੇ
ਪੈਰੇ ਪੈਸੇ ਮੈਕੇ ਕੈਸੇ

EXERCISE

1. Write all the Panjabi words in your notebook and then read them aloud. Where needed, refer to your Primer. Write more Panjabi words on your own.

2. Practice reading following words having two different vowels.

- i. ਹੈਪੀ   ਮੈਰੀ   ਕੈਰੀ   ਫੈਰੀ   ਕੈਸੀ
Happy   Marry   Carry   Ferry   ----
- ਪੈਨੀ   ਮੈਨੀ   ਡੈਮੀ   ਸੈਮੀ   ਰੇਨੀ
Penny   Many   Demi   ----   Rainy
- ii. ਹੀਰੇ   ਮੀਰੇ   ਕੀਰੇ   ਫੀਰੇ   ਪੀਸੇ   ਪੀਡੇ
ਡੇਰੀ   ਫੇਰੀ   ਮੇਰੀ   ਕੇਰੀ   ਮੇਟੀ   ਪੇਟੀ
- iii. ਕਿਸੇ   ਕਿਨੇ   ਸਿਰੇ   ਨਿਰੇ   ਫਿਰੇ   ਕਿਰੇ
- iv. ਹਿਰਨ   ਹਿਰਨੀ   ਫਿਰਨੀ   ਸਿਫਰ   ਫਿਕਰ   ਕਿਰਮ

LESSON III

MUKTA and KANNA

ਮੁਕਤਾ - ਕੰਨਾ

MUKTA □

No vowel

KANNA □[†]

"a" as in car

REVISION: Read the previous chapter to refresh your memory of the shape and sound of the words. The letters already learned are.

ਹ ਟ ਰ ਮ ਸ ਨ
ਫ ਖ ਕ ਡ

A. NEW LETTERS

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION
B	ਬ	Babba, it is the mirror image of B.
L	ਲ	Lalla. ਨ with split base of nose (May develop your own correlation.)
V(W)	ਵ	Wava. Looks like "W" tilted to right side.

B. Use of Vowels: Mukta and Kanna

I. MUKTA means free, unattached, without any vowel. In English vowel is needed to connect the two consonants as in SIR, HER OR BURR but without giving its vowel sound; in such cases no vowel is used in Panjabi.

For example:

ਸਰ	ਫਰ	ਪਰ	ਹਰ	ਵਰ	ਬਰ
Sir	Fir	Per	Her	Were	Burr

Here are some more Panjabi words.

ਡਰ ਕਰ ਕਲ ਹਲ ਪਲ ਫਲ ਬਲ ਮਲ ਟਲ

II. KANNA is a short hanging line after the letter and is pronounced as "a" in car.
Here are some examples:

ਕਾਰ	ਪਾਰ	ਟਾਰ	ਬਾਰ	ਮਾਰ	ਫਾਰ	ਵਾਰ	ਹਾਰ
Car	Par	Tar	Bar	Mar	Far	War	----

Read the following pairs of Panjabi words. Write as many more words as you can think of.

1. ਪਲ	ਪਾਲ	4. ਕਲ	ਕਾਲ	7. ਮਨ	ਮਾਨ
2. ਕਰ	ਕਾਰ	5. ਬਲ	ਬਾਲ	8. ਟਪ	ਟਾਪ
3. ਹਲ	ਹਾਲ	6. ਨਲ	ਨਾਲ	9. ਹਰ	ਹਾਰ

Read words with single and repeated vowels.

1. ਬਲ	ਬਾਲਾ	5. ਮਾਸ	ਮਾਸਾ
2. ਪਾਲ	ਪਾਲਾ	6. ਕਾਲ	ਕਾਲਾ
3. ਨਾਲ	ਨਾਲਾ	7. ਹਾਰ	ਹਾਰਾ
4. ਮਾਲ	ਮਾਲਾ	8. ਕਾਰ	ਕਾਰਾ

EXERCISE

Write these Panjabi words in your notebook and read them. Make more words with one or two KANNAS. You may refer to the Primer to write the words. Learn to read them freely and quickly.

REVIEW

Practice reading and writing the following words and become familiar with the sound and the shape of the letters as well as of the vowels already studied.

A	ਹਟ	ਹਾਟ	ਹਿਟ	ਹੀਟ	ਹੇਟ	ਹੈਟ
	ਸਪ	ਸਾਪ	ਸਿਪ	ਸੀਪ	ਸੇਪ	ਸੈਪ
	ਹਲ	ਹਾਲ	ਹਿਲ	ਹੀਲ	ਹੇਲ	ਹੈਲ
	ਮਨ	ਮਾਨ	ਮਿਨ	ਮੀਨ	ਮੇਨ	ਮੈਨ
	ਨਕ	ਨਾਕ	ਨਿਕ	ਨੀਕ	ਨੇਕ	ਨੈਕ
	ਕਟ	ਕਾਟ	ਕਿਟ	ਕੀਟ	ਕੇਟ	ਕੈਟ
	ਸਫ	ਸਾਫ	ਸਿਫ	ਸੀਫ	ਸੇਫ	ਸੈਫ
	ਵਰ	ਵਾਰ	ਵਿਰ	ਵੀਰ	ਵੇਰ	ਵੈਰ
	ਲਟ	ਲਾਟ	ਲਿਟ	ਲੀਟ	ਲੇਟ	ਲੈਟ
	ਬਲ	ਬਾਲ	ਬਿਲ	ਬੀਲ	ਬੇਲ	ਬੈਲ
	ਡਰ	ਡਾਰ	ਡਿਰ	ਡੀਰ	ਡੇਰ	ਡੈਰ
	ਫਨ	ਫਾਨ	ਫਿਨ	ਫੀਨ	ਫੇਨ	ਫੈਨ

B	ਕਾਕਾ, ਕਾਕੇ	ਕਾਕੀ, ਕੇਕ	ਬਾਬਾ, ਬਾਬੇ	ਬੀਬੀ, ਬੇਬ
	ਪਾਪਾ, ਪਾਪੇ	ਪਾਪੀ, ਪੇਪ	ਮਾਮਾ, ਮਾਮੇ	ਮਾਮੀ, ਮੇਮ
	ਸਾਡਾ, ਸਾਡੇ	ਸਾਡੀ, ਸੇਟ	ਸਾਫਾ, ਸਾਫੇ	ਸਾਫੀ, ਸੇਫ
	ਪਾਸਾ, ਪਾਸੇ	ਪਾਸੀ, ਪੇਸ	ਕਾਲਾ, ਕਾਲੇ	ਕਾਲੀ, ਕੇਲ

C ਹਰ ਹਰ ਕਰ। ਟਰ ਟਰ ਨਾ ਕਰ। ਹਰ ਸਮੇ ਨਾਮ ਰਟ। ਹਰੀ ਹਰੀ ਕਰ। ਪਾਪ ਨਾ ਕਰ। ਨਾ ਡਰ, ਨਾ ਫਿਕਰ ਕਰ, ਰਾਮ ਸਿਮਰ। ਹਰੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ। ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰ।

ਕਾਲੀ ਹਾਕੀ ਕਿਸ ਪਾਸ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕਾਲੀ ਹਾਕੀ ਨਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਪੀਲੀ ਰਸੀ ਹੈ। ਕਾਲੀ ਹਾਕੀ ਕਾਕੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਬਾਬੇ ਵਾਲੀ ਹਾਕੀ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਪੇਪਰ ਨਾ ਲੈ। ਕਾਕਾ ਕਾਰ ਮੈਲੀ ਹੈ, ਕਾਕਾ ਕਾਰ ਸਾਫ ਕਰ। ਕਾਕਾ ਕਾਰ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਪੈਰ, ਕਨ, ਨਕ ਸਾਫ ਕਰ।

ਮਟਰ ਹਰੇ ਸਨ। ਫਲ ਲਾਲ ਸੀ। ਮਸਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਰਲੇ ਨਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਰਸ ਨਾ ਪੀ। ਮਸਟ ਰਹਿ। ਆਰਾਮ ਕਰ ਬਕ ਬਕ ਨਾ ਕਰ।

ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਨੇਕ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਫੀਸ ਵੀਹ ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਕਾਪੀ ਲੈਕੇ ਪਰੇ ਨਾ ਫਿਰ। ਬਾਲ ਨਾ ਲੈ, ਸਾਰੇ ਬਾਲ ਮੇਰੇ ਹੀ ਹਨ।

ਪਾਲੀ ਸਾਡੀ ਮਾਸੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸਾਡਾ ਹਾਲੀ ਹੈ। ਨਾਨਾ ਸਾਡਾ ਮਾਲੀ ਹੈ। ਮਾਮਾ ਸਾਡਾ ਮੇਲੀ ਹੈ। ਵੀਰ ਮੇਰਾ ਬੇਲੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਸਿਰ ਨਾ ਫੇਰ। ਵੀਰ ਸਾਰੀ ਡਾਕ ਲੈ ਲੈ। ਕਾਕੀ ਪੈਰ ਨਾ ਹਿਲਾ।

ਬੀਬੇ ਕਾਕੇ ਕੇਸ ਮੈਲੇ ਨਾ ਕਰ। ਵਾਲ ਵਾਹ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਪਟਕਾ ਲਪੇਟ ਲੈ। ਮੇਰਾ ਸਾਫਾ ਕਿਸ ਪਾਸ ਹੈ। ਕਾਕੀ ਲਕੀਰ ਨਾਲ ਰਹਿ, ਪੈਰ ਟੇਡਾ ਨਾ ਕਰ।

ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਾਕੇ ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਮਾਸੀ ਪਾਸ ਹੈ। ਕਾਕੀ ਮਾਮੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਮਾਮੀ ਦੀ ਸੀਟ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕਾਕੀ ਸੀਟ ਸਾਫ ਕਰ। ਵੀਰ ਪਾਸੇ ਨਾ ਮਾਰ, ਟਿਕ ਕੇ ਰਹਿ। ਫਾਰਮ ਵਾਲਾ ਬੈਲ ਕਾਲਾ ਹੈ। ਬੈਲ ਸਾਡਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਕਰੀ ਬੇਰੀ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਬਰਫੀ ਕੈਸੀ ਸੀ। ਮਾਮਾ ਮੇਰੀ ਮਾਲਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਨਾਨਾ ਨਿਕੇ ਨਿਕੇ ਕੀਤੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਪਾਪਾ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਹੈ।

LESSON IV

HORHA   AND   KANAURHA
 ਹੋੜਾ   -   ਕਨੌੜਾ

HORHA
 "O" as in "Rode"

KANAURHA
 "O" as in "Rod"

REVISION: Read the previous chapter to refresh your memory of the shape of the words and their sounds.

ਹ   ਟ   ਰ   ਮ   ਸ   ਨ
 ਫ   ਪ   ਕ   ਡ   ਬ   ਲ   ਵ

A. NEW LETTERS

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION
G	ਗ	Gagga, ਰ with a line on the side.
J	ਜ	Jajja, funny chair with a top. (May develop your own correlation)

B. VOWELS

I. To understand their use, read the following words row wise and column wise.
 HORHA

1. ਗੋਲ	ਪੋਲ	ਹੋਲ	ਰੋਲ	ਮੋਲ	ਸੋਲ
2. ਡੋਲ	ਕੋਲ	ਲੋਫ	ਲੋਮ	ਲੋਰ	ਲੋਡ
3. ਮੋਰ	ਸੋਰ	ਮੋਨ	ਰੋਮ	ਹੋਮ	ਬੋਨ
1. Goal	Pole	Hole	Role	Mole	Sole
2. Dole	Coal	Loaf	Loam	Lore	Load
3. More	Soar	Moan	Roam	Home	Bone

KANAURHA

1.	ਮੌਕ	ਰੌਕ	ਸੌਕ	ਜੌਬ	ਗੌਡ	ਮੌਬ
2.	ਰੌਬ	ਸੌਬ	ਪੌਡ	ਨੌਡ	ਰੌਡ	ਲੌਟ
3.	ਲੌਗ	ਡੌਗ	ਲੌਜ	ਕੌਲ	ਬੌਲ	ਲੌਕ

1.	Mock	Rock	Sock	Job	God	Mob
2.	Rob	Sob	Pod	Nod	Rod	Lot
3.	Log	Dog	Lodge	Call	---	Lock

C. For becoming familiar with the use of HORHA and KANAURHA read the following pairs of words:

1.	ਰੌਡ, ਰੌਡ	ਮੌਡ, ਮੌਡ	ਕੌਡ, ਕੌਡ	ਨੌਟ, ਨੌਟ
2.	ਕੌਟ, ਕੌਟ	ਗੌਟ, ਗੌਟ	ਪੌਕ, ਪੌਕ	ਲੌਬ, ਲੌਬ
3.	ਕੌਰ, ਕੌਰ	ਸੌਪ, ਸੌਪ	ਸੌਕ, ਸੌਕ	ਮੌਪ, ਮੌਪ

1.	Road, Rod	Mode, Mod	Code, Cod	Note, Not
2.	Coat, Cot	Goat, Got	Poke, Pock	Lobe, Lob
3.	Core, Kaur	Soap, Sop	Soak, Sock	Mope, Mop

EXERCISE

Write Panjabi words in your notebook and learn to read them fluently. Write more Panjabi words. Here are some examples:

ਮੌਰ ਜੌਰ ਹੌਰ ਪੌਰ ਮੌਰ ਟੌਰ ਕੌਰ ਹੌਲ

LESSON V

AUNKAR AND DO-AUNKAR ਔਂਕੜ ਦੋ-ਔਂਕੜ

AUNKAR
"U" as in "Put"

DO-AUNKAR
"oo" as in "Boot"

REVISION: Review the previous chapter.

ਹ ਰ ਨ ਮ ਸ ਟ
ਫ ਪ ਕ ਡ ਗ ਬ ਲ ਜ ਵ

A. NEW LETTERS:

ENGLISH	PANJABI	DESCRIPTION
CH	ਚ	Chacha. It is like ਚ with a loop in the corner.
Y	ਯ	Yaiya. Unique shape.

B. Read the following words carefully. You will need the help of a guide for correct pronunciation.

1. ਲੁਕ	ਬੁਕ	ਹੁਕ	ਕੁਕ	ਫੁਲ	ਪੁਲ
2. ਫੁਟ	ਨੁਕ	ਟੁਕ	ਵੁਡ	ਕੁਡ	ਹੁਡ
1. Look	Book	Hook	Cook	Full	Pull
2. Foot	Nook	Took	Wood	Could	Hood

1. ਲੂਟ	ਬੂਟ	ਹੂਟ	ਕੂਟ	ਫੂਲ	ਪੂਲ
2. ਰੂਟ	ਕੂਲ	ਚੂਲ	ਵੂਲ	ਰੂਮ	ਫੂਡ
1. Loot	Boot	Hoot	Coot	Fool	Pool
2. Root	Cool	Rule	Wool	Room	Food
ਚੁਪ	ਚੁਕ	ਚੁਗ	ਯੁਗ	ਯੁਵ	ਸੁਚ
ਚੂਰ	ਚੂਸ	ਚੂਪ	ਸੂਚ	ਕੂਚ	ਪੂਚ
ਪੂਰ	ਨੂਰ	ਬੂਰ	ਸੂਲ	ਕੂਪ	ਲੂਟ
ਕੁਲੀ	ਪੁਲੀ	ਚੁਲੀ	ਮੁਨੀ	ਪੁਰੀ	ਬੁਰੀ
ਚੂਰੀ	ਚੂਲੀ	ਚੂਹੀ	ਚਾਕੂ	ਬਾਪੂ	ਬਾਬੂ

EXERCISE

Rewrite all Panjabi words in your notebook and read them.

LESSON VI

CONSONANT - VOWEL

ੳ ਆ ਏ. These are unique letters and they go with specific vowels only.

REVISION: Read the previous chapter. Practice the use of vowels learnt so far.

ਸਰ ਸਾਰ ਸਿਰ ਸੀਰ ਸੁਰ ਸੂਰ ਸੇਰ ਸੈਰ ਸੌਰ ਸੌਰ

ਚਰ ਚਾਰ ਚਿਰ ਚੀਰ ਚੁਰ ਚੂਰ ਚੇਰ ਚੈਰ ਚੌਰ ਚੌਰ

These three letters are designed to carry only specific vowels with them. They will ALWAYS have ONE of the vowels mentioned below.

ੳ Urha ੳ ਊ ਓ (ੳ with Horha)

ਅ Arha ਅ ਆ ਐ ਔ

ੲ Eerhee ਇ ਈ ਏ

The vowel sets:

I. us ਅਸ aas ਆਸ is ਇਸ ees ਈਸ us ਉਸ oos ਊਸ

ace ਏਸ as ਐਸ oas ਓਸ oss ਔਸ

un ਅਨ aan ਆਨ in ਇਨ een ਈਨ un ਉਨ oon ਊਨ

ain ਏਨ an ਐਨ own ਓਨ on ਔਨ

Here are some more Panjabi words:

ਅਜ ਆਜ ਇਲ ਈਲ ਉਚ ਊਚ ਏਡ ਐਡ
ਓਰ ਔਰ

ਅਕ ਆਕ ਇਕ ਈਕ ਉਠ ਊਠ ਏਕ ਐਕ
ਓਕ ਔਕ

ਅਰ ਆਰ ਇਟ ਈਟ ਉਪ ਊਪ ਏਟ ਐਟ
ਓਟ ਔਟ

II ਬਾਬਾ ਬਾਬੇ ਬੇਬੇ ਬੀਬੀ ਚਾਚਾ ਚਾਚੇ ਚਾਚੀ ਚੀਚੀ
ਨਾਨਾ ਨਾਨੇ ਨਾਨੀ ਨੀਨੀ ਮਾਮਾ ਮਾਮੇ ਮਾਮੀ ਮੀਨੀ

ਕਾਕੀ ਹਾਕੀ ਚਾਕੀ ਜਾਗੀ ਲਾਗੀ ਰਾਗੀ
ਜਾਲੀ ਹਾਲੀ ਪਾਲੀ ਰਾਜੀ ਬਾਜੀ ਸਾਜੀ
ਲੀਆ ਪੀਆ ਜੀਆ ਕੀਆ ਸੀਆ ਹੀਆ
ਨੀਰਾ ਪੀਰਾ ਹੀਰਾ ਪੀਪਾ ਪੀਲਾ ਪੀਸਾ

ਕਿਸੇ ਜਿਸੇ ਇਸੇ ਗਿਰੇ ਸਿਰੇ ਲਿਟੇ
ਕਿਆ ਲਿਆ ਪਿਆ ਪਿਰਾ ਟਿਕਾ ਗਿਰਾ

ਚੁਲੀ ਕੁਲੀ ਪੁਲੀ ਉਨ ਉਸ ਉਪ
ਸੁਰਾ ਬੁਰਾ ਪੁਰਾ ਉਰੇ ਸੁਰੇ ਬੁਰੇ

ਊਚਾ ਚੂਰਾ	ਸੂਚਾ ਸੂਰਾ	ਕੂਚਾ ਪੂਰਾ	ਊਚੇ ਚੂਰੇ	ਸੂਚੇ ਸੂਰੇ	ਕੂਚੇ ਪੂਰੇ
ਗੇਰੂ ਗੋਲੂ	ਫੇਰੂ ਬੋਲੂ	ਡੇਰੂ ਡੋਲੂ	ਸੇਰੂ ਆਗੂ	ਹੇਰੂ ਜਾਗੂ	ਨੇਰੂ ਲਾਗੂ
ਸੀਵੈ ਐਸੇ	ਜੀਵੈ ਵੈਸੇ	ਪੀਵੈ ਪੈਸੇ	ਗਾਵੈ ਜੈਸਾ	ਲਾਵੈ ਕੈਸਾ	ਪਾਵੈ ਪੈਸਾ
ਡੇਰਾ ਸੇਵਾ	ਫੇਰਾ ਮੇਵਾ	ਮੇਰਾ ਲੇਵਾ	ਚੇਲਾ ਡੇਰੇ	ਕੇਲਾ ਚੇਰੇ	ਮੇਲਾ ਮੇਰੇ
ਗੋਡਾ ਗੋਰੇ	ਸੋਡਾ ਬੋਰੇ	ਕੋਡਾ ਪੋਰੇ	ਕੋਰਾ ਹੋਲੀ	ਬੋਰਾ ਬੋਲੀ	ਡੋਰਾ ਪੋਲੀ
ਜਾਗੋ ਪੀਵੋ	ਲਾਗੋ ਸੀਵੋ	ਪਾਗੋ ਜੀਵੋ	ਜਾਲੋ ਜੁੜੋ	ਪਾਵੋ ਮੁੜੋ	ਆਵੋ ਕੁੜੋ
ਕੌਲੀ ਕੌਤੀ	ਬੌਲੀ ਸੌਤੀ	ਹੌਲੀ ਦੌਤੀ	ਮੌਰ ਹੌਕਾ	ਕੌਰ ਚੌਕਾ	ਟੌਰ ਮੌਕਾ
ਕੌਲਾ ਚੌਲਾ	ਕੌਲੀ ਚੌਲੀ	ਕੌਲੇ ਚੌਲੇ	ਔਲੂ ਪੌਲੂ	ਔਲੀ ਪੌਲੀ	ਔਲੇ ਪੌਲੇ

LESSON VII

ALPHABET					ਪੈਂਤੀ				
ੳ	*	ਅ	*	ੲ	*	ਸ	S	ਹ	H
urha		arha		eerhi		ssassa		haha	
ਕ	K	ਖ	KH	ਗ	G	ਘ	GH	ਕ਼	*
kakka		khakha		gagga		ghagga		**	
ਚ	CH	ਛ	CHH	ਜ	J	ਝ	JH	ਞ	*
chacha		chhachha		jajja		jhajja		*	
ਟ	T	ਠ	TH	ਡ	D	ਢ	DH	ਣ	N
tainka		thatha		dadda		dhadda		nahnha	
ਤ	T	ਥ	TH	ਦ	D	ਧ	DH	ਨ	NH
*	soft	*	soft	*	soft	*	soft	nanna	
ਪ	P	ਫ	PH	ਬ	B	ਭ	BH	ਮ	M
pappa		phapha		babba		bhabba		mamma	
ਯ	Y	ਰ	R	ਲ	L	ਵ	V/w	ੜ	RH
yaiya		rara		lalla		wava		rharha	
ਸ਼	SH	ਖ਼	KH	ਗ਼	GH	ਜ਼	Z	ਫ਼	F

A. NEW WORDS

The consonants reproduced below have no corresponding letters in English. You will need help to learn correct pronunciation.

*		*		*		*		*	
*		ਖ	KH	*		ਘ	GH	ਙ	
*		ਛ	CHH	*		ਝ	JH	ਞ	
*		ਠ	TH	*		ਢ	DH	ਣ	N
ਤ	T	ਥ	TH	ਦ	D	ਧ	DH	*	
*		*		*		ਭ	BH	*	
*		*		*		*		ੜ	RH

i. There is no letter in the English alphabet that corresponds with the sounds of four letters in the fifth row. Therefore, when writing English:

ਤ is represented by "T" (soft) as in "Sat Naam"

ਥ is represented by "TH" (soft) as in "both"

ਦ is represented by "D" (soft) as in "Gurdwara"

ਧ is represented by "DH" (soft) as in "Buddha"

ਤੇਰਾ ਤੇਰੀ	ਤੋਤਾ ਤੋਤੇ	ਨੇਤਾ ਰੇਤਾ	ਸੇਤੀ ਕੇਤੀ
ਥਾਲ ਥਾਲੀ	ਥਾਪ ਥਾਪੀ	ਸਾਥ ਸਾਥੀ	ਹਾਥ ਹਾਥੀ
ਦਾਤਾ ਦਾਨਾ	ਦਾਸੀ ਦੇਸੀ	ਸਦੀ ਨਦੀ	ਸਾਦੀ ਬਾਦੀ
ਧਾਗਾ ਧਾਗੇ	ਧੋਬੀ ਧੋਤੀ	ਬੋਧ ਬੋਧੀ	ਸਾਧ ਸਾਧੂ

ii. The sounds of the letters in column two and four are expressed by adding "H" to the English letter corresponding to the Panjabi letter in the previous column in the same row.

For example:

ਖ	KH	ਖੋਪਾ 'KHOPA'	ਘ	GH	ਘਰ 'GHAR'
ਛ	CHH	ਛਾਪ 'CHHAP'	ਝ	JH	ਝੂਲਾ 'JHOOLA'
ਠ	TH	ਠਗ 'THUG'	ਢ	DH	ਢੋਲ 'DHOL'
			ਭ	BH	ਭਾਈ 'BHAI'

1. ਖਾਲੀ	ਖੇਲ	ਖੇਤ	ਖੇਡ	ਸਿਖ	ਲਿਖ	ਦਾਖ	ਨਾਖ
2. ਛਾਲ	ਛਿਲ	ਛਿਨ	ਛਿਕ	ਰਿਛ	ਪਿਛ	ਨਿਛ	ਕਿਛ
3. ਠੀਕ	ਠੇਕਾ	ਠੇਡਾ	ਠੇਲਾ	ਪਾਠ	ਪਾਠੀ	ਕਾਠੀ	ਲਾਠੀ
4. ਘਰ	ਘੇਰਾ	ਘੋਗਾ	ਘੋਲ	ਲਘੂ	ਅਘੂ	ਸਘੂ	ਰਘੂ
5. ਝੂਠ	ਝੂਠਾ	ਝੋਕ	ਝੋਕਾ	ਬੂਝ	ਸੂਝ	ਬੋਝਾ	ਕੋਝਾ
6. ਢਿਡ	ਢੋਰ	ਢੇਰ	ਢਿਲ	ਕਾਢਾ	ਕਾਢੇ	ਮੋਢਾ	ਮੋਢੇ
7. ਭਲਾ	ਭੋਲਾ	ਭੋਗ	ਭਾਗ	ਲੋਭੀ	ਗੋਭੀ	ਨਾਭ	ਲਾਭ

ਭਾਈ ਛੇਤੀ ਕਰੋ। ਘੋਲ ਦੇਖੋ। ਛਾਲ ਮਾਰ। ਝੂਲਾ ਝੂਟ। ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਘਰ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਰਾਮ ਦਾ ਕੋਠਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਛੇ ਝੋਟੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ।

iii. In the fifth column, the first two letters ਙ and ਞ are unique and rarely used. They have a very special nasal sound. The reader may ignore them for the present. The third letter ਣ is a special "N" sound with additional nasal affects. Change of ਨ to ਣ changes the meaning of the word. For example, when ਨ is replaced ਣ, the word ਕਾਨਾ (reed), changes to ਕਾਣਾ (one eyed person).

Here are some examples:

ਕਾਨਾ	Reed	ਕਾਣਾ	One-eyed person
ਮਨ	Mind	ਮਣ	Unit of weight (about 80 lbs.)
ਸਨ	Were	ਸਣ	Jute fiber
ਖਾਨਾ	Pigeon hole, house	ਖਾਣਾ	Food
ਗਾਨਾ	A thread tied to arm	ਗਾਣਾ	Song

The students will learn this vocabulary slowly as they become more familiar with Panjabi words.

iv. The last consonant ਝ is a modified sound of "D". Some persons use "D" in place of this letter, while others prefer "RH" (R hard) to represent this sound in English, for example, kada, karha.(iron bracelet)

ਕੋੜਾ ਫੋੜਾ ਘੋੜਾ ਜੋੜਾ, ਕੌੜਾ ਚੌੜਾ ਸੌੜਾ

ਮਿਰਚ ਕੌੜੀ ਹੈ। ਖੜਾ ਹੋਕੇ ਝਾੜੂ ਮਾਰ। ਤੋੜਾ ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਨਾ ਛੋੜ। ਧੁਪ ਤੇਜ ਹੈ। ਦਵਾ ਖਾਕੇ ਦਰਦ ਥੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ।

B: HALF 'N' SOUND: TIPPI AND BINDI:

ਟਿੱਪੀ   ਬਿੰਦੀ
 °   :

When "N" is shortened to be a nasal sound, it is put on the top of the line. The stem is removed and only a semicircle, called Tippī, is used. This is done in case of four vowels, Mukta, Sihari, Aunkar and Do-aunkar. For the other six vowels and Urha it is reduced to just a dot called Bindi.

1/2 N= ਨ = ੰ ਸੰ ਗ = ਸੰਗ sung

ਸੰਕ	ਜੰਕ	ਸੰਗ	ਪੰਕ	ਹੰਟ	ਚੰਗ
Sunk	Junk	Sung	Punk	Hunt	Rung

ਰਿੰਗ	ਸਿੰਗ	ਵਿੰਗ	ਕਿੰਗ	ਪਿੰਕ	ਸਿੰਕ
Ring	Sing	Wing	King	Pink	Sink

ਚੁੰਜ	ਠੁੰਗ	ਸੁੰਗ	ਸੁੰਡੀ	ਕੁੰਡੀ	ਜੁੰਡੀ
ਹੁੰਝ	ਪੁੰਝ	ਕੁੰਜ	ਸੁੰਘ	ਕੁੰਡ	ਜੁੰਡ

ii. Bindi

ਸੇਂਟ	ਪੇਂਟ	ਫੇਂਟ	ਸੈਂਡ	ਬੈਂਡ	ਹੈਂਡ
Saint	Paint	Faint	Sand	Band	Hand

ਗਰਾਂਟ	ਛਾਂਟ	ਡਾਂਟ	ਪੀਂਘ	ਨੀਂਦ	ਡੀਂਗ
ਤਦੋਂ	ਕਦੋਂ	ਜਦੋਂ	ਲੌਂਗ	ਸੌਂਗ	ਹੌਂਟ
			Long	Song	Haunt

ਉਂਘ	ਉਂਚਾ
-----	------

C. ADHIK;

A symbol to double the sound.

When a consonant is to be repeated (stressed), a semicircle looking up (new moon like) is placed on top of that letter.

Adda	ਅੱਡਾ	Jugg	ਜੱਗ	Tikka	ਟਿੱਕਾ
-----	ਕੁੱਲ	-----	ਲੱਖ	Tull	ਟੁੱਲ

In Panjabi, sometimes ADHIK changes the meaning of the word. For example:

ਕੁਲ	a generation	ਕੁੱਲ	Total, all
ਬੁਝਣਾ	blowing out of candle or fire	ਬੁੱਝਣਾ	To know
ਮਲ	Dirt	ਮੱਲ	A wrestler
ਲੁਕ	To hide	ਲੁੱਕ	Coal tar
ਖਲ	Oil-cake	ਖੁੱਲ	Hide, skin

D. BOTTOM-DOTTED LETTERS

The five BOTTOM-DOTTED Letters were added to write the Persian and Arabic words. These sounds were not used in the Panjabi language, hence no Gurmukhi letters existed for them. These new sounds for writing Persian words were adopted sometime during the 17th century after the compilation of Guru Granth Sahib by Guru Arjun Dev Ji in 1604. These letters are not there in the Guru Granth Sahib. They have been, however, used lavishly by Guru Gobind Singh Ji in his composition which were mostly written after 1680.

The language experts have suggested that the words of Persian and Arabic origin, for example, Khalsa, Fateh, Khuda and Ghulam, which by common usage have become a part of Panjabi vocabulary be accepted as Panjabi words. Accordingly, in some cases, such words may be found written without a dot at the bottom.

SH	ਸ਼	Push	ਪੁਸ਼
Shore	ਸ਼ੋਰ	Bush	ਬੁਸ਼
Short	ਸ਼ੌਰਟ	Cash	ਕੈਸ਼
Shop	ਸ਼ੌਪ	Rash	ਰੈਸ਼
KH	ਖ਼	ਖ਼ੈਰ	
Sheik	ਸ਼ੇਖ਼	ਖ਼ੂਨ	
Khan	ਖ਼ਾਨ	ਖ਼ੂਬ	

GH	ਗ ਗੁਲ ਗਜਲ	ਗੈਰ ਗਮ ਗਜਬ
----	-----------------	------------------

Z	ਜ	Zoo	ਜੂ
Zero	ਜੀਰੋ	Zigzag	ਜਿਗਜੈਗ
Zeal	ਜੀਲ	Zink	ਜਿੰਕ
Zebra	ਜੀਬਰਾ		

F	ਫ	ਬਰਫ
Fakir	ਫਕੀਰ	ਫਰਸ
Firm	ਫਰਮ	ਫਿਕਰ

E. USE OF CONSONANTS AT THE FOOT OF THE LETTERS.

In Panjabi, some consonants are used at the foot of other consonants.

Here are some examples:

1. Use of ਰ

In words where a consonant is put at the bottom of the letter, it shortens the sound of that letter. Any vowel assigned to the letter goes with the bottom consonant.

ਪ੍ਰੇਮ   ਪਰੇਮ   ਪ has a short sound, the stress is given on ਰ

ਪ੍ਰਭ   = ਪਰਭ

ਟ੍ਰੇਡ   = ਟਰੇਡ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ   = ਅੰਮਰਿਤ

2. Use of ਹ :

It is used when half sound of "H" is to be pronounced in conjunction with a consonant.

ਪੜ੍ਹ (ੜ + ਹ at the foot) are to be pronounced together as one compound consonant. The word should be read without separating ਹ.

ਗੜ੍ਹੀ	is not	ਗੜ ਹੀ
ਚੜ੍ਹਾ	is not	ਚੜ ਹਾ
ਅੰਨ੍ਹਾ	is not	ਅੰਨ ਹਾ

3. ਵ & ਯ are also used at the bottom. Their use is very rare.

CHART OF VOWELS
ਲਗਾਂ - ਮਾਤਰਾਂ

Mukta	ਹਸ	ਰਸ	ਪਸ
Kanna "a"	ਪਾਪਾ papa	ਬਾਬਾ Baba	ਰਾਜਾ Raja
Sihari "i"	ਹਿਲ Hill	ਰਿਲ Rill	ਪਿਲ Pill
Bihari "ee"	ਹੀਲ Heel	ਰੀਲ Reel	ਪੀਲ Peel
Aunkar "u"	ਫੁਲ Full	ਪੁਟ Put	ਪੁਲ Pull
Do-Aunkar "oo"	ਹੂਫ Hoof	ਰੂਫ Roof	ਪੂਲ Pool

Lanv "ai"	ਹੇਲ Hail	ਰੇਲ Rail	ਪੇਲ Pail
Do-Lanv "a"	ਹੈਕ Hack	ਰੈਕ Rack	ਪੈਕ Pack
Hora "o"	ਹੋਪ Hope	ਰੋਪ Rope	ਕੋਪ Cope
Kanoura "o"	ਹੌਟ Hot	ਰੌਟ Rot	ਪੌਟ Pot
Tippi "ng"	ਹੰਗ Hung	ਰੰਗ Rung	ਸੰਗ Sung
Adhik	ਕੱਖ	ਲੱਖ	ਅੱਖ

LESSON VIII

WORDS WITH MULTI-VOWELS

You are now ready to pick up any Panjabi reader and start reading. For reading words with multiple letters and multiple vowels, the following material will help you.

1.	ਕੇ	ਕੇਸ	ਕੇਸਕੀ	ਕੇਸਕੀਆਂ	
	ਸ਼ੇ	ਸ਼ੇਰ	ਸ਼ੇਰਨੀ	ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ	
	ਬੇ	ਬੇਰ	ਬੇਰੀ	ਬੇਰੀਆਂ	
	ਮੇ	ਮੇਰ	ਮੇਰੀ	ਮੇਰੀਆ	
	ਖੇ	ਖੇਡ	ਖੇਡਾਂ	ਖੇਡਾਰੀਆਂ	
	ਦੇ	ਦੇਸ	ਦੇਸਾਂ	ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ	
	ਖੇ	ਖੇਸ	ਖੇਸਾਂ	ਖੇਸੀਆਂ	
2	ਸਾ	ਸਾਬ	ਸਾਬੀ	ਸਾਬੀਆਂ	
	ਛਾ	ਛਾਪ	ਛਾਪੀ	ਛਾਪੀਆਂ	
	ਮਾ	ਮਾਲ	ਮਾਲਕ	ਮਾਲਕੀਆਂ	
	ਜਾ	ਜਾਲ	ਜਾਲਣ	ਜਾਲਣੀ	
	ਪਾ	ਪਾਲ	ਪਾਲਣ	ਪਾਲਣੀ	
	ਗਿਆ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨੀ	ਗਿਆਨੀਆਂ	
3	ਸੂ	ਸੂਰ	ਸੂਰਾ	ਸੂਰਮਾ	ਸੂਰਮੇ
	ਕੂ	ਕੂੜ	ਕੂੜਾ	ਕੂੜਾ	ਕੂੜੇ
	ਚੂ	ਚੂਰ	ਚੂਰਾ	ਚੂਰਮਾ	ਚੂਰਮੇ

4	ਬੋ	ਬੋਲ	ਬੋਲਾ	ਬੋਲੇ	ਬੋਲੀਆਂ
	ਪੋ	ਪੋਲ	ਪੋਲਾ	ਪੋਲੀ	ਪੋਲੀਆਂ
	ਗੋ	ਗੋਰ	ਗੋਰਾ	ਗੋਰੀ	ਗੋਰੀਆਂ

	ਕੋ	ਕੋੜਾ	ਕੋੜੀ	ਕੋੜੇ	ਕੋੜੀਆਂ
	ਚੋ	ਚੋੜਾ	ਚੋੜੀ	ਚੋੜੇ	ਚੋੜੀਆਂ
	ਪੋ	ਪੋੜਾ	ਪੋੜੀ	ਪੋੜੇ	ਪੋੜੀਆਂ

5	ਮਿਲ	ਮਿਲਣਾ	ਮਿਲਣੀ		
	ਹਿਲ	ਹਿਲਣਾ	ਹਿਲਣੀ		
	ਚਿਲ	ਚਿਲਕਣਾ	ਚਿਲਕਣੀ		
	ਤਿਲ	ਤਿਲਕਣਾ	ਤਿਲਕਣੀ		
	ਪਿਚ	ਪਿਚਕਣਾ	ਪਿਚਕਣੀ		

6	ਪੀਸ	ਪੀਸਾ	ਪੀਸੀ	ਪੀਸੇ	ਪੀਸਿਆਂ
	ਚੀਨ	ਚੀਨਾ	ਚੀਨੀ	ਚੀਨੇ	ਚੀਨਿਆਂ
	ਨੀਕ	ਨੀਕਾ	ਨੀਕੀ	ਨੀਕੇ	ਨੀਕਿਆਂ

7	ਖੰਡ	ਖੰਡਾ	ਖੰਡੀ	ਖੰਡੇ	ਖੰਡੀਆਂ
	ਠੰਡ	ਠੰਡਾ	ਠੰਡੀ	ਠੰਡੇ	ਠੰਡੀਆਂ
	ਡੰਡ	ਡੰਡਾ	ਡੰਡੀ	ਡੰਡੇ	ਡੰਡੀਆਂ
	ਭਾਂ	ਭਾਂਡਾ	ਭਾਂਡੀ	ਭਾਂਡੇ	ਭਾਂਡੀਆਂ
	ਆਂ	ਆਂਡਾ	ਆਂਡੀ	ਆਂਡੇ	ਆਂਡੀਆਂ

8	ਸੁੱਕ ਚੁੱਕ ਸੁੱਚ	ਸੁੱਕਾ ਚੁੱਕਾ ਸੁੱਚਾ	ਸੁੱਕੇ ਚੁੱਕੇ ਸੁੱਚੇ	ਸੁੱਕੀ ਚੁੱਕੀ ਸੁੱਚੀ	ਸੁੱਕੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ
---	----------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------------

Panjabi Numbers

ਗਿਣਤੀ

1 ਇਕ One	34 ਚੌਤੀ Thirty-four	67 ਸਤਾਹਠ Sixty-seven
2 ਦੋ Two	35 ਪੈਂਤੀ Thirty-five	68 ਅਠਾਹਠ Sixty-eight
3 ਤਿੰਨ Three	36 ਛੱਤੀ Thirty-six	69 ਉੱਠ੍ਹਤਰ Sixty-nine
4 ਚਾਰ Four	37 ਸੈਂਤੀ Thirty-seven	70 ਸੱਤਰ Seventy
5 ਪੰਜ Five	38 ਅਠੱਤੀ Thirty-eight	71 ਇੱਕੱਤਰ Seventy-one
6 ਛੇ Six	39 ਉੱਤਾਲੀ Thirty-nine	72 ਬਹੱਤਰ Seventy-two
7 ਸੱਤ Seven	40 ਚਾਲੀ Forty	73 ਤਿਹੱਤਰ Seventy-three
8 ਅੱਠ Eight	41 ਇਕਤਾਲੀ Forty-one	74 ਚੌਹੱਤਰ Seventy-four
9 ਨੌਂ Nine	42 ਬਿਤਾਲੀ Forty-two	75 ਪੰਜਤਰ Seventy-five
10 ਦਸ Ten	43 ਤਿਰਤਾਲੀ Forty-three	76 ਛਿਹੱਤਰ Seventy-six
11 ਗਿਆਰਾਂ Eleven	44 ਚੌਤਾਲੀ Forty-four	77 ਸਤੱਤਰ Seventy-seven
12 ਬਾਰਾਂ Twelve	45 ਪੰਤਾਲੀ Forty-five	78 ਅਠੱਤਰ Seventy-eight
13 ਤੇਰਾਂ Thirteen	46 ਛੇਤਾਲੀ Forty-six	79 ਉੱਠ੍ਹਾਸੀ Seventy-nine
14 ਚੌਦਾਂ Fourteen	47 ਸੇਤਾਲੀ Forty-seven	80 ਅੱਸੀ Eighty
15 ਪੰਦਰਾਂ Fifteen	48 ਅਠਤਾਲੀ Forty-eight	81 ਇੱਕਾਸੀ Eighty-one
16 ਸੋਲ੍ਹਾਂ Sixteen	49 ਉੱਠੱਜਾ Forty-nine	82 ਬਿਆਸੀ Eighty-two
17 ਸਤਾਰਾਂ Seventeen	50 ਪੰਜਾਹ Fifty	83 ਤਰਾਸੀ Eighty-three
18 ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ Eighteen	51 ਇਕਵੰਜਾ Fifty-one	84 ਚੌਰਾਸੀ Eighty-four
19 ਉੱਨੀਂ Nineteen	52 ਬਵੰਜਾ Fifty-two	85 ਪਚਾਸੀ Eighty-five
20 ਵੀਹ Twenty	53 ਤਰਵੰਜਾ Fifty-three	86 ਛਿਆਸੀ Eighty-six
21 ਇੱਕੀ Twenty-one	54 ਚਰਵੰਜਾ Fifty-four	87 ਸਤਾਸੀ Eighty-seven
22 ਬਾਈ Twenty-two	55 ਪਚਵੰਜਾ Fifty-five	88 ਅਠਾਸੀ Eighty-eight
23 ਤੇਈ Twenty-three	56 ਛੇਵੰਜਾ Fifty-six	89 ਉੱਠਨਵੇ Eighty-nine
24 ਚੌਵੀ Twenty-four	57 ਸਤਵੰਜਾ Fifty-seven	90 ਨਵੇ Ninety
25 ਪੱਚੀ Twenty-five	58 ਅਠਵੰਜਾ Fifty-eight	91 ਇੱਕਨਵੇ Ninety-one
26 ਛੱਬੀ Twenty-six	59 ਉੱਠਾਹਠ Fifty-nine	92 ਬੱਨਵੇ Ninety-two
27 ਸਤਾਈ Twenty-seven	60 ਸੱਠ Sixty	93 ਤਰੱਨਵੇ Ninety-three
28 ਅਠਾਈ Twenty-eight	61 ਇਕਾਹਠ Sixty-one	94 ਚੌਰੱਨਵੇ Ninety-four
29 ਉੱਣਤੀ Twenty-nine	62 ਬਾਹਠ Sixty-two	95 ਪਚੱਨਵੇ Ninety-five
30 ਤੀਹ Thirty	63 ਤ੍ਰੇਹਠ Sixty-three	96 ਛਿਅਨਵੇ Ninety-six
31 ਇੱਕੱਤੀ Thirty-one	64 ਚੌਹਠ Sixty-four	97 ਸਤੱਨਵੇ Ninety-seven
32 ਬੱਤੀ Thirty-two	65 ਪੈਹਠ Sixty-five	98 ਅਠੱਨਵੇ Ninety-eight
33 ਤੇਤੀ Thirty-three	66 ਛਿਆਹਠ Sixty-six	99 ਨਤਿਨਵੇ Ninety-nine
		100 ਸੌ One Hundred

VOCABULARY

A

	BODY PARTS	ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ	
Head	ਸਿਰ	Thumb	ਅੰਗੂਠਾ
Forehead	ਮੱਥਾ	Finger	ਉਂਗਲੀ
Eye	ਅੱਖ	Small Finger	ਚੀਚੀ
Eyebrow	ਭਰਵਟੇ, ਭਿੱਫਣ	Palm	ਤਲੀ
Eyelashes	ਪਲਕਾਂ	Nails	ਨੌਂਹ, ਨਾਖੁਨ
Eyeball	ਅੱਖ ਦਾ ਡੋਲਾ	Back	ਪਿੱਠ
Nose	ਨੱਕ	Waist	ਕਮਰ, ਲੱਕ
Teeth	ਦੰਦ	Knee	ਗੋਡਾ
Lips	ਬੁੱਲ	Calf	ਪਿੰਜਣੀ
Tongue	ਜੀਭ, ਜਬਾਨ	Leg	ਲੱਤ
Ear	ਕੰਨ	Ankle	ਗਿੱਟਾ
Neck	ਗਰਦਨ (ਗਿਚੀ)	Foot	ਪੈਰ
Shoulder	ਮੋਢਾ	Heel	ਅੱਡੀ
Chest	ਛਾਤੀ	Sole	ਪੱਥ
Arms	ਬਾਹਾਂ	Hair	ਵਾਲ, ਕੇਸ, ਰੋਮ
Elbow	ਕੂਹਣੀ	Beard	ਦਾੜੀ
Wrist	ਗੁੱਟ	Moustaches	ਮੁੱਛਾਂ, ਮੁਛਹਿਰੇ
Hand	ਹੱਥ		

B

LIFE & RELATIONS

ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

Birth	ਪੈਦਾਇਸ਼, ਜਨਮ	Ancestors	ਵਡੇਰੇ (ਵਡਾਰੂ)
Childhood	ਬਚਪਨ	Engagement	ਮੰਗਣੀ
Oldman	ਬੁੱਢਾ	Wedding	ਵਿਆਹ
Oldwoman	ਬੁੱਢੀ	Marriage	ਵਿਆਹ
Senior Person	ਬਜ਼ੁਰਗ	Class-fellow	ਜਮਾਤੀ
Sick /ill	ਬੀਮਾਰ	Couple	ਜੋੜਾ, ਜੋੜੀ
Healthy	ਰਾਜ਼ੀ	Relationship	ਰਿਸ਼ਤਾ
Tired	ਥੱਕਿਆ	Friend	ਮਿਤਰ, ਦੋਸਤ, ਆੜੀ
Happy	ਖੁਸ਼	Guest	ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ
Sad	ਉਦਾਸ	Enemy	ਦੁਸ਼ਮਣ
Death	ਮੌਤ	Fight	ਝਗੜਾ, ਲੜਾਈ
Cremation	ਸਸਕਾਰ	War	ਜੰਗ, ਲੜਾਈ

(i) Family

ਪ੍ਰਵਾਰ

Father	ਪਿਤਾ, ਬਾਪ, ਬਾਪੂ	Brother	ਭਰਾ, ਬਾਈ, ਵੀਰ
Mother	ਮਾਤਾ, ਮਾਂ, ਬੇਬੇ	Son	ਪੁਤਰ, ਲੜਕਾ, ਬੇਟਾ
Sister	ਭੈਣ	Daughter	ਧੀ, ਲੜਕੀ, ਬੇਟੀ

(ii) RELATIONS THROUGH FAMILY MEMBERS

FATHER'S

Father	ਦਾਦਾ
Mother	ਦਾਦੀ
Sister	ਭੂਆ
Older Brother	ਤਾਇਆ
Younger Brother	ਚਾਚਾ

MOTHER'S

Father	ਨਾਨਾ
Mother	ਨਾਨੀ
Sister	ਮਾਸੀ
Brother	ਮਾਮਾ

BROTHER'S

Wife	ਭਰਜਾਈ
Son	ਭਤੀਜਾ
Daughter	ਭਤੀਜੀ

SISTER'S

Husband	ਜੀਜਾ, ਭਣੋਈਆ
Son	ਭਣੇਵਾਂ
Daughter	ਭਣੇਵੀਂ

(iii) REALTION THROUGH IN-LAWS**WIFE'S**

Mother	ਸੱਸ
Father	ਸਹੁਰਾ
Sister	ਸਾਲੀ
Brother	ਸਾਲਾ

HUSBANDS'S

Mother	ਸੱਸ
Father	ਸਹੁਰਾ
Sister	ਨਣਦ
Older Brother	ਜੇਠ
Younger Brother	ਦਿਓਰ

Father	ਕੁੜਮ	Daughter-in-law's	Mother	ਕੁੜਮਨੀ
Father	ਕੁੜਮ	Son-in-law's	Mother	ਕੁੜਮਨੀ

C CALENDER ਕਲੰਡਰ

Days	ਦਿਨ, ਵਾਰ				
Sunday	ਐਤਵਾਰ	Monday	ਸੋਮਵਾਰ	Tuesday	ਮੰਗਲਵਾਰ
Wednesday	ਬੁੱਧਵਾਰ	Thursday	ਵੀਰਵਾਰ	Friday	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ
Saturday	ਸ਼ਨੀਚਰਵਾਰ				

Hour	
Minute	ਮਿੰਟ
Second	ਸਕਿੰਟ
Week	ਹਫ਼ਤਾ
Month	ਮਹੀਨਾ

Months	ਮਹੀਨੇ				
January	ਜਨਵਰੀ	February	ਫਰਵਰੀ	March	ਮਾਰਚ
April	ਅਪ੍ਰੈਲ	May	ਮਈ	June	ਜੂਨ
July	ਜੁਲਾਈ	August	ਅਗਸਤ	September	ਸਤੰਬਰ
October	ਅਕਤੂਬਰ	November	ਨਵੰਬਰ	December	ਦਸੰਬਰ

Sunrise	ਸੂਰਜ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾ
Dawn	ਪ੍ਰਭਾਤ
Morning	ਸਵੇਰਾ
Before Noon	ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
Noon	ਦੁਪਹਿਰ
Afternoon	ਦੁਪਹਿਰ ਪਿਛੋਂ
Evening	ਸ਼ਾਮ, ਆਬਣ
Midnight	ਅੱਧੀ ਰਾਤ
Sunset	ਸੂਰਜ ਦਾ ਛੁਪਾ

D HOUSE ਘਰ

House	ਘਰ, ਮਕਾਨ	Room	ਕਮਰਾ
Veranda	ਬਰਾਂਡਾ	Kitchen	ਕਿਚਨ, ਰਸੋਈ
Bedroom	ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ	Dining room	ਖਾਣੇ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ
Living Room	ਬੈਠਕ, ਉਠਣ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ	Roof	ਛੱਤ
Floor	ਫਰਸ਼	Rug	ਗਲੀਚਾ
Wood	ਲੱਕੜ	Iron	ਲੋਹਾ
Metal	ਧਾਤ	Fridge	ਫਰਿਜ
Washing machine	ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ	Dryer	ਕਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ
Spoon	ਚਮਚਾ	Serving spoon	ਕਤਛੀ
Glass	ਗਲਾਸ	Bowl	ਕਟੋਰਾ, ਕੋਲ, ਕੋਲੀ
Television	ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ	Door	ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੂਹਾ
Window	ਖਿੜਕੀ	Gate	ਗੇਟ, ਵਡਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
Fireplace	ਅੰਗੀਠੀ	Flower pot	ਗਮਲਾ
Flower vase	ਫੂਲਦਾਨ	Inside	ਅੰਦਰ
Outside	ਬਾਹਰ	City	ਸ਼ਹਿਰ
Grass	ਘਾਹ	Lock	ਜਿੰਦਰਾ
Key	ਚਾਬੀ, ਕੁੰਜੀ	Street	ਗਲੀ
Block	ਮਹੱਲਾ	Village	ਪਿੰਡ, ਗਰਾਂ
Pets	ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ	Dog	ਕੁੱਤਾ
Cat	ਬਿੱਲੀ	Hamster	ਪਾਲਤੂ ਚੂਹਾ
Bird	ਪੰਛੀ		

E

FOOD

ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਭੋਜਨ

Flour	ਆਟਾ	Onions	ਪਿਆਜ਼, ਗੰਡੇ
Bread	ਡਬਲ ਰੋਟੀ	Radish	ਮੂਲੀ
Chapati	ਰੋਟੀ	Red Chillies	ਲਾਲ ਮਿਰਚ
Rice	ਚਾਵਲ, ਚੌਲ	Lentil	ਮਸਰ
Vegetable	ਭਾਜੀ, ਸਬਜ਼ੀ	Pickle	ਅਚਾਰ
Potato	ਆਲੂ	Peanut	ਮੂੰਗਫਲੀ
Cauliflower	ਗੋਭੀ	Salt	ਨਮਕ, ਲੂਣ
Cabbage	ਬੰਦ ਗੋਭੀ	Black pepper	ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
Carrot	ਗਾਜਰ	Sugar	ਖੰਡ, ਚੀਨੀ
Okra	ਭਿੰਡੀ	Milk	ਦੁੱਧ
Pea	ਮਟਰ	Yogurt	ਦਹੀਂ
Bittergourd	ਕਰੇਲਾ	Buttermilk	ਲੱਸੀ
Spinach	ਪਾਲਕ	Butter	ਮੱਖਣ
Pumpkin	ਹਲਵਾ ਕੱਦੂ	Fruit	ਫਲ
Gourd	ਘਈਆ	Apple	ਸਿਉ, ਸੇਬ
Turnip	ਸਲਗਮ	Pear	ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ
Beans	ਲੋਬੀਆ, ਰਵਾਂ	Banana	ਕੇਲਾ
Pods	ਫਲੀਆਂ	Mango	ਅੰਬ
Gram	ਛੋਲੇ	Orange	ਸੰਤਰਾ, ਮਾਲਟਾ
Garlic	ਲਸਣ	Grapefruit	ਚਕੋਤਰੇ
Ginger	ਅਦਰਕ, ਸੁੰਢ	Papaya	ਪਪੀਤਾ
Tea	ਚਾਹ		
Biscuit	ਬਿਸਕੁਟ		
Cake	ਕੇਕ		

F SCHOOL ਸਕੂਲ

School	ਸਕੂਲ, ਵਿਦਿਆਲਾ	Principal	ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
Pen	ਪੈਨ	Pencil	ਪੈਂਸਿਲ
Class	ਕਲਾਸ, ਜਮਾਤ	Student	ਵਿਦਿਆਰਥੀ
Teacher	ਅਧਿਆਪਕ	Late	ਲੇਟ, ਪਛੜਿਆ
Period	ਪੀਰੀਅਡ, ਘੰਟਾ	Football	ਫੁੱਟਬਾਲ
Volleyball	ਵਾਲੀਬਾਲ	Hockey	ਹਾਕੀ
Wrestling	ਘੋਲ, ਕੁਸ਼ਤੀ	Swimming	ਤੈਰਨਾ
Book	ਕਿਤਾਬ, ਪੁਸਤਕ		
Health	ਸਿਹਤ	Healthy	ਸਿਹਤਮੰਦ
Sick	ਬੀਮਾਰ	Tired	ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ
Headache	ਸਿਰ ਦਰਦ	Stomach ache	ਪੇਟ ਦਰਦ
Pain	ਦਰਦ	Run	ਭੱਜਣਾ, ਦੌੜਨਾ
Walk	ਤੁਰਨਾ, ਚਲਣਾ	Sit	ਬੈਠਣਾ
Stand	ਖੜ੍ਹਨਾ	Sleep	ਸੌਣਾ
Lying down	ਲੇਟਣਾ	Talk	ਗੱਲ ਕਰਨੀ
Discuss	ਵੀਚਾਰ ਕਰਨੀ	Argue	ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ
Fight	ਲੜਾਈ	Quarrel	ਝਗੜਾ

G
Weather   ਮੌਸਮ

Heavy rain	ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼	Windstorm	ਅੰਧੇਰੀ
Flood	ਹੜ੍ਹ	Space	ਅਕਾਸ਼
Sun	ਸੂਰਜ	Cloud	ਬੱਦਲ
Drizzle	ਕਿਣਮਿਣ	Rain	ਬਾਰਿਸ਼, ਵਰਖਾ, ਮੀਂਹ
Earthquake	ਭੂਚਾਲ		
Lunar Eclipse	ਚੰਦ ਗ੍ਰਹਿਣ	Solar Eclipse	ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ
Earth	ਧਰਤੀ	Moon	ਚੰਦ
North	ਉੱਤਰ	East	ਪੂਰਬ
South	ਦੱਖਣ	West	ਪੱਛਮ
Snow	ਬਰਫ	Water	ਪਾਣੀ

